

Kerkdienst Janskerk 12 juni 2016

Thema: In alles diep verscholen

Lezing: Spreuken 8 en Kolossenzen 1, 15-20

Voorganger: Mariëk Milder (gemeentepastor-katholiek)

Inleiding

In Spreuken 8 wordt vrouwe wijsheid bezongen, Gods wijsheid als de eerstgeborenen van de schepping. In de Christushymne uit de Kolossenzenbrief wordt dit van Christus gezegd. God staat niet tegenover de wereld. God is mens geworden betekent dat Gods Wijsheid in de hele werkelijkheid geboren wordt.

Overweging

In mijn groepenwerk in de EUG en in de colleges die ik geef op de FHTL (een RK HBO theologie-opleiding) maak ik soms gebruik van een spel. Dat bestaat uit kaartjes met teksten erop. Iedere tekst is een beeld van God dat uit de bijbel komt. Zo zijn er kaartjes met liefde (1Joh4,16), kracht (ps 28n7) licht ((openb 22,5)zon (ps 84,12), moeder (jes 66,12-13), bevrijder (ex 20,2), maar ook: rechter (gen.18,23-25 wreker (nahum 1,2), leeuw(38,12-13)koning (jes 52,7), sterke arm (Lukas 1,51-52). En nog creatievere beelden: pottenbakker (Jer 18,6) lied(ps 118,14), Arend (Deut 32,11).

De bedoeling van dat spel is dat je kaartjes uitkiest met beelden die je aanspreken en kaartjes met beelden die je moeilijk vindt. En daarover ga je dan met elkaar in gesprek. Toen ik het spel onlangs speelde met eerstejaarsstudenten waren ze verrast over de veelheid van beelden, en nog verraster dat die allemaal een bijbelse oorsprong hadden. Eén student vertelde me later wat een opluchting het voor hem was dat er naast het beeld van God als Vader ook in de bijbel gesproken wordt over God als moeder. Hij had niet zulke goede ervaringen met zijn vader en kon daardoor met dat vaderbeeld niet goed overweg. Het beeld van God als moeder gaf hem de ruimte die hij nodig had.

Iemand anders vertrouwde mij laatst toe: ik kwam bij de Janskerk omdat ik ontdekte dat datgene wat in mij leefde, dat je dat geloof kunt noemen. Wat is het dan, wat in je leeft, welke woorden kun je daaraan geven, vroeg ik.

Dat was moeilijk.

‘Een kracht om mij heen, iets of iemand buiten mezelf, een dragende grond, ...’

Misschien kun je het omschrijven als: een verbondenheid met al wat is. Een verbondenheid die mijzelf overstijgt, het weten deel uit te maken van een groter geheel. Mystici omschrijven een ervaring die misschien wel het kwadraat is van deze ervaring, dit weten: grenzen vallen weg, er is geen onderscheid meer tussen jou en de wereld om je heen, er is zelfs geen onderscheid meer tussen jou en God.

Zijn in God.

Gij zijt de lucht om mij heen, dicht Oosterhuis. Ik adem u in anders sterf ik.

De zoektocht naar wie of wat God is gaat vaak voorbij de woorden. Door de eeuwen heen hebben theologen, kerkvaders en –moeders geprobeerd systemen te maken om woorden te geven aan deze ervaring van God. En die zoektocht begon al in de bijbel. Er zijn talloze omschrijvingen van God die elkaar aanvullen en niet zelden ook weer tegenspreken. Want hoe rijm je liefde met wreker, licht met leeuw, zon met sterke arm?

In de tekst uit Spreuken van vandaag gaat het over Wijsheid, Sophia, als vrouwelijke gestalte van God, geschapen door God maar ook één met God. God niet als drie-eenheid, maar als vier-eenheid: vader, zoon, geest en vrouwe wijsheid. De wijsheid die voortkomt uit God en aan de schepping voorafging. In het boek Wijsheid wordt Sophia aangeduid als de goddelijke verlosser. En de woorden die dan voor Sophia gebruikt worden, redder, verlosser, zijn ook woorden die horen bij Jezus Christus, de verheerlijkte gestalte van de

liefde van God op aarde. Degene over wie de auteur van de kolossenzenbrief zegt: Jezus Christus was de eerstgeborene van heel de schepping (huh? Jezus werd toch geboren zo'n dikke 2000 jaar geleden...?), in Jezus Christus is alles geschapen (nog onbegrijpelijker...)oorsprong is hij, eerstgeborene van de doden, om in alles de eerste te zijn...

Hoe moeten we omgaan met deze kluts van beelden? En de chronologie is totaal zoek, wie of wat was er nou eerst...?

Soms helpt het om te weten waar dit soort geschriften een reactie op zijn. Vrouwe wijsheid heeft waarschijnlijk iets geïncorporeerd van Isis, van oorsprong een godin van de Egyptenaren. De schrijver van de Kolossenenbrief wilde waarschijnlijk waarschuwen tegen mensen die een – in zijn ogen- dwaalleer aanhingen, en stelde daar tegenover dat in Christus de hele kosmos samenkomt, en dat er daarnaast niets is en ook niets nodig is.

Maar je kunt ook al die historisch-kritische bemerkingen naast je neerleggen en zoeken wat het beeld jou nu te zeggen heeft. Als beeld, niet als absolute waarheid, want er zijn naast deze beelden nog een heleboel beelden.

Wie of wat God is mag ontstaan in de context van jouw leven, nu.

Wie of wat God is wordt in de teksten die we vandaag lezen verbonden met de schepping, met de kosmos. In de mannelijke gestalte van Jezus, in de vrouwelijke gestalte van Wijsheid. De wijsheid van God krijgt vorm, gestalte in de schepping, in al wat is, en in Jezus Christus is de wijsheid van God opnieuw geboren. De wijsheid verheugt zich over de schoonheid van de schepping, is blij met de mensen en nodigt uit tot beraad, overleg, rechtvaardigheid.

Wijsheid laat zien dat wij niet staan tegenover de schepping, maar dat wij zijn in de schepping. Deel van al wat is, wonend in God. Wijsheid laat zien dat Jezus Christus deel uitmaakt van deze oorsprong, van dit grote geheel. De respectvolle manier waarop Jezus omgaat met wie hij ontmoet, zijn leven door de dood heen laten zien hoe het besef deel uit te maken van de schepping gestalte krijgt.

Het is een weten dat vreugde brengt, tot dankbaarheid stemt, en je kan doen uitbarsten in een lofzang. Goede God, wat is het mooi dat ik deel mag uitmaken van al wat is, van U! En het brengt verantwoordelijkheid met zich mee: de barensweeën van de aarde die kreunt en steunt moeten gehoord worden en beantwoord. Het gaat immers niet om iets of iemand buiten mijzelf, het gaat om mij, om ons, om God, om Wijsheid, verbonden in de kosmos.

Wat betekent dat nu voor het leven van alledag, die verbondenheid met de schepping, met al wat is, het zijn in God?

Ik moest denken aan een aantal tv programma's die ik heb gezien. Op de een of andere manier zijn er nogal wat documentaire-achtige programma's over voedsel op tv. Voedsel is hot. Ik zag oa een documentaire waarin een jonge vrouw probeerde af te komen van haar verslaving aan vlees door naar de dieren te gaan die ons tot voedsel dienen, tot in het slachthuis aan toe.

Ik zag en programma over overgewicht, waarbij duidelijk werd gemaakt hoeveel suiker wij ongemerkt de hele dag naar binnen werken.

Bij deze en al die andere programma's zag je dat veel mensen heel goed weten wat gezond en minder gezond is, maar het moeilijk vinden hun gedrag te veranderen.

Verbonden zijn met al wat is begint met verantwoordelijkheid voor je eigen gezondheid, maar het gaat verder dan dat. Het gaat over verantwoordelijkheid voor het voedsel van mensen elders, over besef van wat duurzaam en niet duurzaam is, voor de waarde van het leven van dieren...

Niet uit een heilig moeten of met opgeheven vingertje, maar vanuit het weten dat de lucht die we inademen, de aarde waarop we lopen en waarvan we eten, dat dat alles van god is, ja, God is, en dat wij mogen zijn in God.

Laten we rusten in die verbondenheid om te weten waartoe we bestaan. Laten we ons laten influisteren door vrouwe Wijsheid wat rechtvaardigheid en zorg is. Om dan, opgeademd, te leven, te zorgen, te delen en te doen wat moet gedaan. Zo moge het zijn.